

Creëer een omgeving waarin
leiderschap wordt gespreid

Judith Amels en Yaëlle van der Stolpe

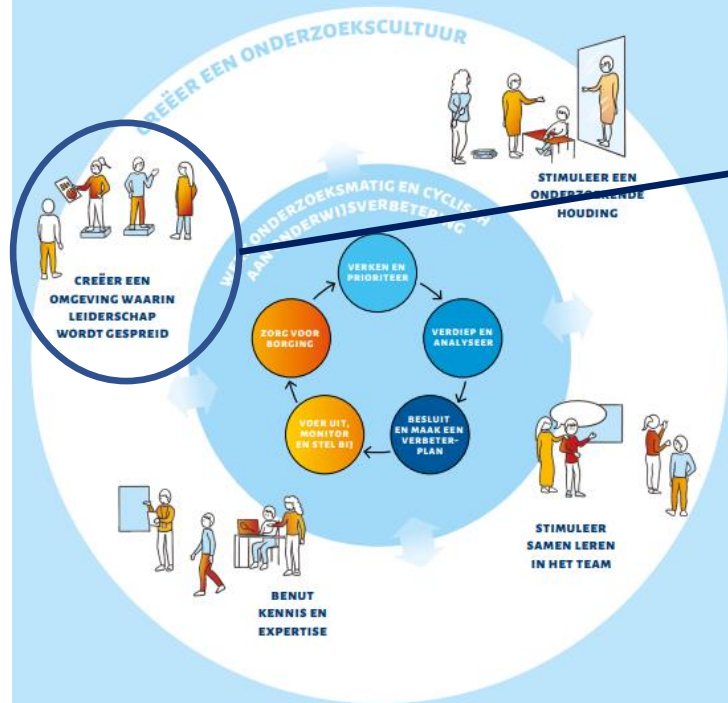

WERKEN AAN ONDERWIJSVERBETERING

In een school als lerende organisatie verbeteren leerkrachten en schoolleiders hun onderwijs op een onderbouwde en duurzame manier. Maar hoe kun je als school een lerende organisatie worden?

Dit kan door onderzoeksmatig en cyclisch te werken. En door een onderzoekscultuur te creëren. Deze twee processen verlopen parallel en voeden elkaar.

Creëer een omgeving waarin leiderschap wordt gespreid.

WERKEN AAN ONDERWIJSVERBETERING

In een school als lerende organisatie verbeteren leerkrachten en schoolleiders hun onderwijs op een onderbouwde en duurzame manier. Met deze aanbevelingen werken jullie toe naar een lerende organisatie.

WERK ONDERZOEKSMATIG EN CYCLISCH AAN ONDERWIJSVERBETERING

AANBEVELING 1

KOM TOT EEN ONDERBOUWD EN GEDRAGEN VERBETERPLAN

- Ga na welke thema's urgent zijn voor onderwijsverbetering en maak een prioritering in speerpunten.
- Werk met (tijdelijke) subteams van leerkrachten die verantwoordelijk zijn voor onderwijsverbetering op een bepaald speerpunt.
- Zorg per speerpunt voor verdieping van kennis. Die verdieping komt van binnen en buiten de school.
- Analyseer voor elk speerpunt de huidige situatie in de school.
- Kom tot een onderbouwd en gedragen verbeterplan.

AANBEVELING 2

ZORG VOOR EEN PROCES VAN UITVOEREN, MONITOREN, BIJSTELLEN EN BORGEN

- Bereid de uitvoering van het verbeterplan voor.
- Voer het verbeterplan uit, monitor dit proces en ga na of randvoorwaarden vervuld zijn.
- Stel het verbeterplan en de nieuwe aanpak (doelen, acties, tijdspad) tussentijds bij als dat nodig is.
- Zorg voor feedback van binnen en buiten de school en voor reflectie.
- Evalueer op welke wijze het proces van onderzoeksmatig werken nog kan verbeteren.
- Zorg dat duidelijk is welke leerkracht verantwoordelijk is voor de nieuwe aanpak en voor de evaluatie.
- Zorg voor borging in de structuur door de nieuwe aanpak vast te leggen.
- Evalueer regelmatig of een nieuw verbeterproces nodig is, waarbij het team opnieuw start bij aanbeveling 1.

CREËER EEN ONDERZOEKSCULTUUR

AANBEVELING 3

STIMULEER EEN ONDERZOEKENDE HOUDING

- Stimuleer een kritische en nieuwsgierige houding bij alle leerkrachten. Dit houdt in dat zij voortdurend hun onderwijs (willen) verbeteren.
- Zorg ervoor dat teamleden reflecteren en analyseren waar het onderwijs verbeterd kan worden. Stimuleer dat zij hiervoor op zoek gaan naar literatuur, handvatten en voorbeelden.
- Praat in het team over literatuur en de vertaalslag ervan naar het onderwijs. Zorg dat leerkrachten elkaar hierbij ondersteunen.
- Geef als schoolleider of leerkracht zelf het goede voorbeeld.

AANBEVELING 4

STIMULEER SAMEN LEREN IN HET TEAM

- Stimuleer leerkrachten om samen lessen te ontwerpen en samen te werken aan onderwijsverbetering. Hierdoor leren zij van elkaar.
- Stimuleer de kwaliteit van samen leren op de werkvloer.
- Stimuleer dat leerkrachten zich professioneel ontwikkelen en waardeer initiatieven daartoe.
- Creëer een veilig leerklimaat waarin leerkrachten zich kwetsbaar op durven stellen en waarin feedback vragen en geven vanzelfsprekend is.
- Zorg in het team voor een gedeelde ambitie en verantwoordelijkheid voor het onderwijs in de school.

AANBEVELING 5

BENUT KENNIS EN EXPERTISE

- Gebruik kennis uit onderzoek om te reflecteren op het eigen onderwijs en te analyseren hoe het onderwijs kan verbeteren.
- Ondersteun leerkrachten om literatuur te vinden, selecteren en interpreteren.
- Ondersteun leerkrachten om de vertaalslag te maken van literatuur naar hun eigen handelen.
- Voer professionele dialogen over verschillen tussen literatuur en eigen ervaringen.
- Zoek goed practices en expertise van binnen en buiten de school. Kijk hierbij ook naar kritische tegengeluiden.
- Stimuleer leerkrachten om kennis te delen en feedback op te halen van buiten de school. Bijvoorbeeld via experts, opleidingen, conferenties en netwerken.
- Leg contact met onderzoekers en doe als school mee aan onderzoek.

AANBEVELING 6

CREËER EEN SCHOOLKLIMAAT WAARIN LEIDERSCHAP WORDT GESPREID

- Creëer een schoolklimaat waarin leiderschap wordt gespreid. Hierin kunnen en mogen leerkrachten op basis van hun expertise leiderschapsinitiatieven nemen.
- Creëer een schoolklimaat waarin maximale inbreng van alle teamleden bij besluitvorming mogelijk is, zonder dat dit het proces vertraagt.
- Stimuleer leerkrachten om zich te ontwikkelen tot specialisten die een kartrekkersrol vervullen op hun expertisegebied.
- Zorg ervoor dat leerkrachten die leiderschap nemen andere teamleden de ruimte geven om ook inbreng te hebben.

- *Op basis van expertise*
- *Iedereen betrokken bij besluitvorming*
- *Specialisten en kartrekkers*
- *Ruimte nemen en ruimte geven*

Op basis van expertise

Wie het weet, mag het zeggen (gespreide cognitie).

Expertise is de basis voor

- het laag in de organisatie leggen van verantwoordelijkheid,
- het nemen van initiatieven,
- een professioneel klimaat (samen leren).

Iedereen betrokken bij besluitvorming

- Elke stem verdient het om te worden gehoord
- Transparantie
- Acceptatie, deel zijn van het geheel

- Een gezamenlijke visie is de basis in besluitvorming
- Wees met elkaar vanaf het begin helder over besluiten worden genomen.

Specialisten en kartrekkers

- Specialisten hebben specifieke kennis.
- Zij kunnen een kartrekkersrol vervullen en anderen kunnen dat ook.

- Toebedelen of nemen?
- Heldere kaders, uitspreken van verwachtingen, ruimte en verantwoordelijkheid.

Ruimte nemen en ruimte geven

- Ruimte op basis van expertise durven nemen.
- Ruimte op basis van expertise durven geven.
- Leiderschapsvaardigheden ontwikkelen.

- Zicht op aanwezige kennis in de school, zicht op specialisten.
- Kleine stappen zetten loont!

De rol van de schoolleider

- Minder op de voorgrond
- Andere kijk op eigen leiderschap
- Coachen in plaats van sturen
- Blijft de formele eindverantwoordelijke.

Kortom:

Spannend en de moeite waard!

Maar geen ultiem perspectief op leiderschap in elke situatie

In gesprek met Yaëlle

Leerkrachten nemen soms initiatieven die niet in verbinding staan met de koers van de school.

- Herken je dit?
- Komt dit in jouw school ook wel eens voor, en wat doen jullie (schoolleider en team) dan?
- Waarom is de verbinding met de koers voor jou nodig?

Dank voor jouw aandacht.

Veel succes bij het creëren van een omgeving
waarin leiderschap wordt gespreid.

De tools in de leidraad zijn hierbij behulpzaam.

